

Juhatuse liikmele on kasulikum kirjalik leping

KARIN MADISSON
Advokaadibüroo Sorainen Law Offices OÜ

Meeldetuletus, et juhatuse liikmaga ei saa sõlmida töölepingut juhatuse liikme ülesannete täitmiseks, on tekitanud "tormi veeklaasis". Sellekohane säte kehtestati töölepinguseadusega juba 1992 ja 1996 laiendati veidi nimetatud sätte rakendusala.

Töölepingu seaduse kohaselt ei ole töösuheteks äriühingu ja selle juhtorganite vahelised suhted. Seega ei saa isikuga, kes täidab vaid juhatuse liikme kohustusi, sõlmida töölepingut ning temale ei laiene töölepinguseadusest tulenevad sotsiaalsed garantiid. Seadusandja on eeldanud, et juhatuse liige on piisavalt tark, et ise ennast kaitsta ja endale välja kaubelda piisavad tagatised või siis ta ei vajagi neid.

Leping sõltub tööülesannetest

Juhatuse liikme ja äriühingu vaheline leping allub võlaõiguseaduse (VÕS) käsunduslepingu regulatsioonile. Enne VÕSi jõustumist reguleeris seda valdkonda tsiviilkodeks.

Määrav kriteerium töölepingu ja juhatuse liikme lepingu eristamisel on tegelikkuses konkreetse isiku teostatavad tööülesanded. Kui juhatuse liige tegeleb sisuliselt äriühingu tegevuse juhtimisega ja muid tööülesandeid ta äriühingus ei täida, siis saab isikuga sõlmida vaid juhatuse liikme lepingu.

On esinenud juhtumeid, kus isikuga on sõlmitud tööleping ning hiljem valitakse ta juhatuse liikmeks ja ta jääb täitma vaid juhatuse liikme ülesandeid. Kui tööülesanded ei muutu (nt tegevdirektor), siis tavaliselt temaga uut lepingut ei sõlmita. Kui tööülesanded muutuvad, tehakse sellekohane muudatus olemasolevasse töölepingusse. Selline käitumine on aga vale. Kui isik ei jätkka töötamist muul ametikohal kui juhatuse liige, loetakse kohtupraktika kohaselt tööleping temaga lõppenuks poolte kokkuleppel sellest hetkest, kui ta andis nõusoleku juhatusse valimise kohta. Sellisele seisukohale jõudis Tartu ringkonnakohus lahendis 21. märtsist 2001.

Juhatuse liikmeks valimine ei pruugi alati lõpetada eelnevalt sõlmitud töölepingut. On võimalik ka olukord, kus isikul on äriühinguga mitu lepingut: juhatuse liikme leping tegutsemiseks juhatuse liikmena ning ka tööleping töötamiseks mingil konkreetsel ametikohal.

Näiteks kui töölepingu alusel töötav raamatupidaja valitakse juhatuse liikmeks ning ta jätkab ka raamatupidaja kohustuste täitmist, siis ei tule temaga lõpetada töölepingut (või see ei lõpe automaatselt), vaid temaga on sõlmitud lisaks töölepingule ka juhatuse liikme leping. Kui isikul on äriühinguga näiteks kaks lepingut, on oluline tähelepanu pöörata nende lepingute lõpetamisel sellele, et need lepingud ei ole omavahel seotud ja mõlemad lepingud tuleb eraldi lõpetada kas töölepinguseaduse või VÕSi alusel.

Soovitav oleks sõlmida leping kirjalikus vormis, kuigi seadus lubab suulist vormi. See annab võimaluse määratleda täpselt tööülesanded, vastutuse, tasu, puhkuse, lepingu lõpetamisega seonduva. Juhatusse liikme lepingusse on võimalik üle tuua töölepinguseaduses sätestatud põhimõtteid (nt lepingu lõpetamisel saadav hüvitus, etteatamistähtaeg), kuid viited töölepinguseadusele ei ole soovitatavad. Kui selliseid sätteid juhatuse liikme lepingus ei ole, pole juhatuse liikmel võimalik ka selliseid nõudeid esitada.

Kui kirjalikku lepingut pole, on hiljem väga raske tuvastada, milliste tingimustega leping isikuga ikkagi on sõlmitud. Ette võib tulla olukord, kus mõned eelneva töölepingu tingimused on üle tulnud juhatuse liikme lepingusse. Kui kirjaliku lepinguga pole antud täpsemat sisu juhatuse liikme lepingule, lähtutakse sisu määramisel seaduses sätestatud, mille kohaselt on juhatuse liikme lepingu sisuks vastastikused õigused ja kohustused, mis on määratletud erinevates seadustes, põhikirjas, tulenevad lepingu olemusest või eesmärgist, poolte vahel väljakujunenud praktikast, sel kutse- või tegevusalal kehtivatest tavadest, hea usu ja mõistlikkuse põhimõttest jne.

Reeglina tekivad probleemid alles siis, kui juhatuse liige kutsutakse juhatuses tagasi. Siis kerkivad üles küsimused, kas lepingu lõpetamisest peaks kirjalikult ette teatama, lepingu lõpetamist tuleks põhjendada ja lepingu lõpetamise eest peaks maksma hüvitus. Ariseadustiku järgi võib juhatuse liikme juhatuses tagasi kutsuda ette teatamata, põhjendusi esitamata ja hüvitusi maksmata.

Suuline leping ei kaitse ega taga õigusi

Juhatusse liikme lepingu sõlmimiseks, muutmiseks või lõpetamiseks on vajalik aktsiaseltsi nõukogu või osahinguga osanike otsus. Kui otsust ei ole, on tehing tühine ja pooled peavad selle järgi saadu tagastama.

Hilisemate vaidluste ärahoidmiseks on juhatuse liikme lepingu kirjalik sõlmimine eelkõige soovitatav juhatuse liikme enda huvides, kuna annab talle äriühingu suhtes rohkem õigusi, mida talle suuline leping ei annaks. Seega on soovitatav enne omapoolse nõusoleku andmist juhatusse valimise kohta nõuda juhatuse liikme lepingu sõlmimist kirjalikult.

Kokkuvõtteks võib öelda, et juhatuse liige, kes annab mõtlematult nõusoleku enda juhatusse valimiseks, on sõlminud valatahtlikult lepingu, mis teda ennast eriti palju ei kaitse ega anna talle lepingu lõpetamisel mingisuguseid õigusi.

juhtkiri

[Aaviksoo töökoha viis tema liigne enesekindlus](#)

juhtkirja taustainfo

[Peep Aaviksoo lahkus viis aastat tagasi Normast](#)

[Kalm telekommunikatsioonituru arengust 2004. aastal](#)

karikatuur

äripäeva seisukoht

Peep Aaviksoole maksis koha EMT turuosa kaotus ja vähene koostöö teise Telekomitütarfirma, Elioniga

Arvan sedasama
 Põhjused olid muud

kolumn

[Majanduskasv on vaeste inimeste parim sõber](#)

kommentaar

[Tallinnale tuleb tõmmata turistide tähelepanu](#)

[Juhatusse liikmele on kasulikum kirjalik leping](#)

[Viis miljardit krooni kaalukeeleks](#)

maakonnakommentaar

[Auk kaset Hiiuamaad](#)

äp 5 aastat tagasi

05. november 1998

[loe edasi...](#)

äriklause

Peep Aaviksoo ametist lahkus EMT juhatuse esimees

Rahvusvaheline töö, mis võib olla seotud ka Eesti esindamisega, oleks huvitav väljakutse. Naljaga pooleks võib öelda, et miks mitte kandideerida Europarlamentis.

Kommenteerides oma tulevikuplane. ÄP Online
04.11.2003

äripäev eetris

[Äripäev Eetris Kuku raadios igal teisipäeval 13.30-14.00](#)

arhiiv

- [arvamuse arhiiv](#)

lisa oma kommentaar

autor:

kommentaar:

Äripäev ei vastuta artiklite kommentaaride sisu eest ja jätab endale õiguse mitte avaldada kommentaare juhul, kui need on vastuolus heade tavade või kehtivate seadustega.

ÄP WWW ©